

Dz.U.63.17.90

1992-11-01zm. wyn. z Dz.U.95.18.86

1996-04-13zm. wyn. z Dz.U.00.50.582

KONWENCJA

DOTYCZĄCA PROCEDURY CYWILNEJ,*

podpisana w Hadze dnia 1 marca 1954 r.

(Dz. U. z dnia 20 kwietnia 1963 r.)

W Imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

RADA PAŃSTWA

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 1 marca 1954 r. została sporządzona w Hadze Konwencja dotycząca procedury cywilnej.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że wymieniona Konwencja jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie, dnia 27 kwietnia 1962 r.

(Tekst Konwencji został zamieszczony w załączniku do niniejszego numeru).

ZAŁĄCZNIK

KONWENCJA DOTYCZĄCA PROCEDURY CYWILNEJ

Państwa sygnatariusze niniejszej Konwencji,

pragnąc na podstawie doświadczeń ulepszyć Konwencję z dnia 17 lipca 1905 r. dotyczącą procedury cywilnej,

postanowiły w tym celu zawrzeć nową Konwencję i zgodziły się na następujące postanowienia:

I. Doręczanie aktów sądowych i pozasądowych.

Artykuł 1.

W państwach zawierających umowę pisma w sprawach cywilnych lub handlowych, przeznaczone dla osób znajdujących się za granicą, doręcza się na wniosek konsula państwa wzywającego, skierowany do władzy, którą wskaże państwo wezwane. Wniosek powinien wymieniać władzę, od której pochodzi nadesłany akt, nazwisko i stanowisko procesowe stron, adres odbiorcy, rodzaj odnośnego aktu i powinien być sporządzony w języku władzy wezwanej. Władza ta prześle konsulowi dokument stwierdzający doręczenie albo podający okoliczność, która doręczeniu stanęła na przeszkodzie.

Wszelkie trudności, które by wynikły z powodu wniosku zgłoszonego przez konsula, będą usuwane w drodze dyplomatycznej.

Każde z Umawiających się Państw może, przez zawiadomienie innych państw, uczestniczących w tej umowie, wyrazić życzenie, aby wniosek o doręczenie, które ma być dokonane na jego terytorium, zawierający szczegóły wymienione w ustępie 1, był mu przesyłany drogą dyplomatyczną.

Postanowienia powyższe nie stanowią przeszkody, aby dwa państwa, uczestniczące w Konwencji, porozumiały się co do dopuszczalności bezpośredniego komunikowania się z sobą ich właściwych władz.

Artykuł 2.

Doręczenie ma być wykonane staraniem władzy, która jest właściwa zgodnie z przepisami prawa państwa wezwanego. Wyjąwszy przypadki przewidziane w artykule 3 władza ta może ograniczyć się do tego, iż wykona doręczenie przez oddanie aktu odbiorcy, o ile ten przyjmie go dobrowolnie.

Artykuł 3.

Do wniosku o doręczenie dołącza się akta w dwóch egzemplarzach.

Jeżeli akt, który ma być doręczony, jest sporządzony bądź w języku władzy wezwanej, bądź w języku, na który zgodziły się oba państwa zainteresowane, albo jeżeli dołączono do niego tłumaczenie na jeden z tych języków, władza wezwana, na stosowne życzenie wyrażone we wniosku o doręczenie, zrzędzi doręczenie aktu w formie przepisanej dla podobnych doręczeń jej ustawodawstwem wewnętrznym albo w formie szczególnej, o ile taka forma nie sprzeciwia się temu ustawodawstwu. Jeśli życzenia takiego nie wyrażono, władza wezwana będzie się starała wykonać doręczenie przede wszystkim według postanowień artykułu 2.

W braku odmiennego porozumienia tłumaczenie przewidziane w ustępie poprzednim powinno być uwierzytelnione przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela państwa wzywającego albo przez tłumacza przysięgłego państwa wezwanego.

Artykuł 4.

Doręczenia w myśl artykułu 1, 2 i 3 można odmówić jedynie wówczas, jeżeliby ono według oceny państwa, na którego terytorium ma być wykonane, mogło naruszyć jego prawa zwierzchnicze lub bezpieczeństwo.

Artykuł 5.

Dowodem doręczenia będzie albo datowane i uwierzytelnione pokwitowanie odbiorcy, albo zaświadczenie władzy państwa wezwanego, stwierdzające fakt, formę i datę doręczenia.

Potwierdzenie odbioru lub zaświadczenie należy umieścić na jednym z dwóch egzemplarzy aktu przeznaczonego do doręczenia albo je do niego dołączyć.

Artykuł 6.

Postanowienia poprzednich artykułów nie stanowią przeszkody:

- 1) aby można było przysyłać akta osobom zainteresowanym, przebywającym za granicą, bezpośrednio pocztą;
- 2) aby osoby zainteresowane mogły wykonywać doręczenia bezpośrednio przez właściwych urzędników wykonawczych lub innych właściwych funkcjonariuszy kraju, w którym doręczenie ma nastąpić;
- 3) aby każde państwo mogło wykonywać doręczenia przeznaczone dla osób, przebywających za granicą, bezpośrednio przez swych przedstawicieli dyplomatycznych lub konsularnych.

Uprawnienie przewidziane w każdym z tych przypadków istnieje tylko wtedy, gdy zezwalają na nie umowy państw zainteresowanych, albo w braku umów, gdy państwo, na którego terytorium doręczenie ma być wykonane, temu się nie sprzeciwia. Państwo to nie może się sprzeciwiać, gdy w przypadku przewidzianym w ustępie 1 pkt 3 akt ma być doręczony bez użycia przymusu obywatelowi państwa wzywającego.

Artykuł 7.

Doręczenie nie może pociągać za sobą zwrotu jakichkolwiek opłat lub wydatków.

Jednak w braku porozumienia odmiennego państwo wezwane jest uprawnione żądać od państwa wzywającego zwrotu wydatków spowodowanych przez współdziałanie urzędnika wykonawczego albo przez

zastosowanie szczególnej formy doręczenia w przypadkach przewidzianych w artykule 3.

II. Rekwizycja.

Artykuł 8.

W sprawach cywilnych lub handlowych sąd każdego z Umawiających się Państw może zwracać się, stosownie do przepisów swego ustawodawstwa, za pomocą pisma rekwizycyjnego do właściwej władzy innego Umawiającego się Państwa z prośbą, by władza ta przedsięwzięła w granicach swego zakresu działania bądź pewną czynność procesową, bądź inne czynności sądowe.

Artykuł 9.

Pisma rekwizycyjne będą przesyłane za pośrednictwem konsula państwa wzywającego do władzy, którą wskaże państwo wezwane. Władza ta prześle konsulowi akt stwierdzający wykonanie rekwizycji lub wskazujący przyczynę, która stanęła na przeszkodzie wykonaniu.

Wszelkie trudności, które by się wyłoniły z powodu rekwizycji, będą załatwiane w drodze dyplomatycznej.

Każde z Umawiających się Państw może za pomocą zawiadomienia innych Umawiających się Państw oświadczyć, że rekwizycje przeznaczone do wykonania na jego terytorium mają mu być przesyłane drogą dyplomatyczną.

Postanowienia powyższe nie stanowią przeszkody, aby Strona Umawiająca się Państwa porozumiały się z sobą co do dopuszczalności bezpośredniego przesyłania sobie rekwizycji przez ich właściwe władze.

Artykuł 10.

W braku odmiennego porozumienia pismo rekwizycyjne powinno być sporządzone bądź w języku władzy wezwanej, bądź w języku, na który zgodziły się oba państwa zainteresowane, albo należy do tego pisma dołączyć tłumaczenie na jeden z tych języków, uwierzytelnione przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela państwa wzywającego lub tłumacza przysięgłego państwa wezwanego.

Artykuł 11.

Sąd, do którego skierowano rekwizycję, ma obowiązek uczynić jej zadość i użyć przy tym tych samych środków przymusu, co przy załatwianiu rekwizycji, pochodzącej od władz państwa wezwanego, lub wniosku złożonego w tym dniu przez stronę zainteresowaną. Tych środków przymusu nie trzeba stosować koniecznie, jeżeli chodzi o osobiste stawienie się stron procesowych.

Na żądanie władzy wzywającej należy ją zawiadomić w czasie i miejscu wykonania żądanej czynności w tym celu, by strona zainteresowana mogła być przy tym obecna.

Wykonania rekwizycji można odmówić tylko wówczas:

- 1) jeżeli autentyczność dokumentu nie jest pewna;
- 2) jeżeli wykonanie rekwizycji nie należy w państwie wezwanym do zakresu działania sądu;
- 3) jeżeli wykonanie, według oceny państwa, na którego terytorium ma nastąpić, mogłoby naruszyć jego prawa zwierzchnicze lub jego bezpieczeństwo.

Artykuł 12.

Jeżeli władza wezwana nie będzie właściwa, należy z urzędu odstąpić rekwizycję właściwemu sądowi tegoż państwa, zgodnie z przepisami ustanowionymi przez jego ustawodawstwo.

Artykuł 13.

We wszystkich przypadkach, w których rekwizycja nie została wykonana przez władzę wezwaną, władza ta powinna bezzwłocznie zawiadomić o tym władzę wzywającą, wskazując w przypadkach przewidzianych w artykule 11 powody, dla których odmówiono wykonania rekwizycji, a w przypadku przewidzianym w artykule 12 wymieniając władzę, której rekwizycję odstąpiono.

Artykuł 14.

Sąd, który przystępuje do wykonania rekwizycji, powinien zastosować pod względem formy prawo własnego kraju.

Należy jednak uczynić zadość żądaniu władzy wzywającej, aby została zachowana pewna szczególna forma postępowania, byleby forma ta nie sprzeciwiała się ustawodawstwu państwa wezwanego.

Artykuł 15.

Postanowienia artykułów poprzednich nie wykluczają uprawnień każdego państwa do wykonywania rekwizycji bezpośrednio przez swych przedstawicieli dyplomatycznych lub konsularnych, jeżeli umowy między państwami zainteresowanymi na to pozwalają albo jeżeli państwo, na którego terytorium rekwizycja ma być wykonana, temu się nie sprzeciwia.

Artykuł 16.

Wykonanie rekwizycji nie może pociągać za sobą zwrotu jakichkolwiek opłat lub wydatków.

Jednak w braku porozumienia odmiennego państwo wezwane może żądać od państwa wzywającego zwrotu należności zapłaconej świadkom lub biegłym oraz wydatków powstałych wskutek współdziałania urzędnika wykonawczego, które stało się potrzebne z powodu niestawienia się świadków dobrowolnie, lub wydatków wynikłych z ewentualnego zastosowania artykułu 14 ustęp 2.

III. Zabezpieczenie kosztów procesu.

Artykuł 17.

Od obywateli jednego z Umawiających się Państw, którzy posiadają miejsce zamieszkania w jednym z tych państw, a w sądach innego z tych państw występują w charakterze powodów lub interwenientów, nie można żądać żadnego zabezpieczenia ani depozytu, pod jakąkolwiek nazwą, czy to z powodu ich charakteru cudzoziemców, czy też z powodu tego, że nie posiadają w kraju miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu.

Ta sama zasada ma zastosowanie do zaliczki, której należałoby się domagać od powoda lub interwenienta celem zabezpieczenia kosztów sądowych.

Układy, za pomocą których Umawiające się Państwa ustanowiły dla swych obywateli, bez względu na ich miejsce zamieszkania, zwolnienie od zabezpieczenia kosztów procesu lub od składania zaliczki na koszty sądowe, będą nadal stosowane.

Artykuł 18.

Jeżeli w jednym z państw uczestniczących w umowie zasądzono na zwrot kosztów procesu powoda lub interwenienta, który bądź na podstawie artykułu 17 ustęp 1 i 2, bądź na podstawie ustawy obowiązującej w państwie, gdzie wniesiono pozew, był zwolniony od zabezpieczenia, deponowania lub złożenia zaliczki, wówczas na wniosek, przedstawiony w drodze dyplomatycznej, właściwa władza w każdym innym spośród państw uczestniczących w Konwencji zezwoli bezpłatnie na wykonanie takiego orzeczenia w drodze egzekucji.

Ta sama zasada ma zastosowanie do orzeczeń sądowych, za pomocą których ustalono później wysokość kosztów procesu.

Postanowienia powyższe nie stanowią przeszkody porozumienia się dwóch spośród państw uczestniczących w Konwencji, aby wolno było także stronie zainteresowanej bezpośrednio złożyć wniosek o zezwolenie na wykonanie w drodze egzekucji.

Artykuł 19.

Zezwolenia na wykonanie orzeczeń o kosztach będą udzielane bez wysłuchania stron, lecz z zastrzeżeniem prawa późniejszego rekursu dla strony zasądzonej, stosownie do ustawodawstwa tego państwa, w którym ma nastąpić wykonanie.

Władza właściwa do rozstrzygania wniosku dotyczącego zezwolenia na wykonanie ograniczy swoje badanie do tego:

- 1) czy według ustaw kraju, gdzie zasądzenie nastąpiło, odpis orzeczenia czyni zadość koniecznym warunkom autentyczności;
- 2) czy według tychże ustaw orzeczenie stało się prawomocne;
- 3) czy sentencja orzeczenia jest sporządzona bądź w języku władzy wezwanej, bądź w języku, na który zgodziły się oba państwa zainteresowane, względnie czy dołączono do niej tłumaczenia na jeden z tych języków; takie tłumaczenie powinno być, w braku odmiennej umowy, uwierzytelnione przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela państwa wzywającego albo przez tłumacza przysięgłego państwa wezwanego.

Dla dopełnienia warunków wymienionych w ustępie 2 punkt 1 i 2 wystarczy bądź oświadczenie właściwej władzy państwa wzywającego, że orzeczenie stało się prawomocne, bądź też przedłożenie należycie uwierzytelnionego dokumentu, z którego wynika, że orzeczenie stało się prawomocne.

W braku odmiennego porozumienia właściwość tej władzy powinna być potwierdzona przez naczelnego urzędnika zarządu sprawiedliwości w państwie wzywającym. Wspomniane wyżej oświadczenia i potwierdzenia muszą być sporządzone lub przetłumaczone zgodnie z przepisem ustępu 2 punkt 3.

Wysokość kosztów wymienionego w ustępie 2 pkt 3 tłumaczenia i uwierzytelnienia ustali na wniosek strony władza właściwa do rozstrzygania wniosku dotyczącego zezwolenia na wykonanie. Koszty te będą uważane za koszty procesu.

IV. Zwolnienie od kosztów sądowych.

Artykuł 20.

W sprawach cywilnych i handlowych obywatelom jednego z Umawiających się Państw będzie przyznawane w każdym innym z tych państw zwolnienie od kosztów sądowych na równi z własnymi obywatelami tego państwa stosownie do ustaw obowiązujących w Państwie, w którym złożono wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

W państwach, w których zwolnienie od kosztów sądowych istnieje również w postępowaniu administracyjno-sądowym, postanowienia ustępu 1 będą miały zastosowanie również w sprawach wniesionych do właściwych sądów.

Artykuł 21.

Świadczenie lub oświadczenie o niezamożności powinno być w każdym przypadku wystawione względnie przyjęte przez władze zwykłego miejsca pobytu cudzoziemca albo w braku takiego miejsca pobytu przez władze jego chwilowego miejsca pobytu. Gdyby władze te nie należały do żadnego z Umawiających się Państw i gdyby nie wystawiały lub nie przyjmowały świadectw względnie oświadczeń tego rodzaju, wystarczy świadectwo lub oświadczenie wystawione względnie przyjęte przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela kraju, do którego cudzoziemiec należy.

Jeżeli proszący nie przebywa w kraju, w którym złożono wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, wówczas świadectwo lub oświadczenie o niezamożności będzie uwierzytelnione bezpłatnie przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela kraju, w którym dokument ten ma być przedstawiony.

Artykuł 22.

Władza powołana do wydawania świadectwa niezamożności lub do przyjmowania oświadczenia o niezamożności może zasięgać u władz innych Umawiających się Państw informacji o stosunkach majątkowych wnioskodawcy.

Władza, której ma rozstrzygać o wniosku o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych, zachowuje w granicach swych uprawnień prawo kontrolowania przedstawionych jej świadectw, oświadczeń i wyjaśnień oraz żądania przedstawienia dodatkowych informacji dla uzyskania dostatecznego wyjaśnienia sprawy.

Artykuł 23.

Jeżeli wnioskodawca przebywa w innym kraju, aniżeli w tym, w którym wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych ma być złożony, wniosek jego o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych wraz ze świadectwem lub oświadczeniem o niezamożności, a w szczególnych przypadkach wraz z innymi dokumentami niezbędnymi do rozpatrzenia sprawy, będzie mógł być przesłany do władzy, która ma sprawę rozstrzygnąć lub do władzy wskazanej przez państwo, w którym wniosek ma być rozpatrzony za pośrednictwem konsula tego kraju, do którego wnioskodawca należy.

Postanowienia artykułu 9 ustępy 2, 3 i 4 oraz artykułów 10 i 12 dotyczące rekwizycji mają odpowiednie zastosowanie do przekazywania wniosków wraz z załącznikami o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych.

Artykuł 24.

Jeżeli obywatelowi jednego z Umawiających się Państw przyznano zwolnienie od kosztów sądowych, wówczas za doręczenia dotyczące tego samego procesu, które mają być wykonane w innym spośród tych państw, państwo wzywające nie będzie zwracało kosztów państwu wezwanemu.

To samo dotyczy rekwizycji, z wyjątkiem wynagrodzenia zapłaconego biegłym.

V. Bezpłatne wydawanie dokumentów stanu cywilnego.

Artykuł 25.

Dokumenty stanu cywilnego będą wydawane bezpłatnie niezamożnym obywatelom Umawiających się Państw na tych samych zasadach, co obywatelom własnym.

Dokumenty wymagane do zawarcia związku małżeńskiego będą legalizowane bezpłatnie przez dyplomatycznych lub konsularnych przedstawicieli Umawiających się Państw.

VI. Areszt osobisty.

Artykuł 26.

Areszt osobisty bądź jako środek egzekucji, bądź jako środek tylko zapobiegawczy, nie będzie mógł być stosowany w sprawach cywilnych lub handlowych do cudzoziemców będących obywatelami jednego z Umawiających się Państw w tych przypadkach, w których nie można by go zastosować do obywateli własnych. Okoliczność, na którą mógłby się powołać obywatel własny, mieszkający w kraju, dla uzyskania uchylenia aresztu osobistego, powinna mieć ten sam skutek dla obywatela jednego z Umawiających się Państw nawet wówczas, jeżeli okoliczność ta zdarzyła się za granicą.

VII. Postanowienia końcowe.

Artykuł 27.

Konwencja niniejsza jest otwarta do podpisu dla państw, które uczestniczyły w VII Sesji Konferencji dotyczącej międzynarodowego prawa prywatnego.

Będzie ona ratyfikowana; dokumenty ratyfikacyjne będą złożone w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Holandii.

O każdym złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych zostanie spisany protokół, którego uwierzytelniony odpis zostanie doręczony drogą dyplomatyczną każdemu z Umawiających się Państw.

Artykuł 28.

Konwencja niniejsza wejdzie w życie sześćdziesiątego dnia, licząc od daty złożenia czwartego dokumentu ratyfikacyjnego zgodnie z artykułem 27 ustęp 2.

Dla każdego państwa sygnatariusza, które ratyfikuje niniejszą Konwencję w terminie późniejszym, wejdzie ona w życie sześćdziesiątego dnia, licząc od daty złożenia jego dokumentów ratyfikacyjnych.

Artykuł 29.

Konwencja niniejsza zastąpi w stosunkach między państwami, które ją ratyfikują, konwencję dotyczącą procedury cywilnej, podpisaną w Hadze dnia 17 lipca 1905 r.

Artykuł 30.

Konwencja niniejsza ma zastosowanie z mocy samego prawa na terytoriach metropolitalnych Umawiających się Państw.

Gdyby jedno z Umawiających się Państw chciało wprowadzić ją w życie we wszystkich innych terytoriach lub na poszczególnych terytoriach, za których stosunki międzynarodowe jest ono odpowiedzialne, zawiadomi o tym dokumentem, który będzie złożony w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Holandii. Ministerstwo to prześle drogą dyplomatyczną uwierzytelniony odpis dokumentu każdemu z Umawiających się Państw.

Konwencja wejdzie w życie w stosunkach między państwami, które nie wniosą sprzeciwu w ciągu sześciu miesięcy od tego powiadomienia, a terytorium lub terytoriami, za których stosunki międzynarodowe dane państwo jest odpowiedzialne, w imieniu których zawiadomienie zostało dokonane.

Artykuł 31.

Każde państwo, które nie brało udziału w Siódmej Sesji Konferencji, może przystąpić do niniejszej Konwencji, chyba że jedno lub kilka państw, które ratyfikowały Konwencję, wniosie sprzeciw w terminie sześciu miesięcy od daty zawiadomienia przez Rząd Holenderski o przystąpieniu. Przystąpienie będzie miało miejsce w trybie przewidzianym w artykule 27 ustęp 2.

Rozumie się, że przystąpienie może mieć miejsce dopiero po wejściu w życie Konwencji zgodnie z artykułem 28 ustęp 1.

Artykuł 32.

Każde państwo podpisując, ratyfikując lub przystępując do niniejszej Konwencji może zastrzec sobie prawo ograniczenia zastosowania artykułu 17

w stosunku do obywateli Umawiającego się Państwa, którzy mają swoje miejsce pobytu na jego terytorium.

Państwo, które skorzystało z możliwości przewidzianych w ustępie 1, może domagać się zastosowania przez inne Umawiające się Państwa postanowień artykułu 17 tylko na korzyść tych swoich obywateli, którzy mają miejsce pobytu na terytorium tego Umawiającego się Państwa, przed którego sądami występują oni w charakterze powodów lub interwenientów.

Artykuł 33

Konwencja niniejsza będzie obowiązywała przez pięć lat, licząc od daty oznaczonej w artykule 28 ustęp 1.

Termin ten dotyczy również państw, które ratyfikowały niniejszą Konwencję lub przystąpiły do niej w terminie późniejszym.

Konwencja niniejsza będzie odnawiana milcząco co pięć lat, o ile nie nastąpi jej wypowiedzenie. Wypowiedzenie powinno być notyfikowane najpóźniej na sześć miesięcy przed upływem terminu Ministerstwu Spraw Zagranicznych Holandii, które zawiadomi o tym wszystkie Umawiające się Państwa.

Wypowiedzenie może się ograniczyć do wszystkich lub tylko do niektórych terytoriów wskazanych w notyfikacji dokonanej zgodnie z artykułem 30 ustęp 2.

Wypowiedzenie będzie skutkować tylko w odniesieniu do tego Państwa, które o nim notyfikowało. Dla innych Umawiających się Państw Konwencja pozostaje nadal w mocy.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie upoważnieni przez swoje odpowiednie Rządy, podpisali niniejszą Konwencję.

Sporządzono w Hadze dnia 1 marca 1954 r. w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rządu Holenderskiego i którego uwierzytelniony odpis będzie przesłany drogą dyplomatyczną każdemu z państw, które brało udział w Siódmej Sesji Konferencji Haskiej dotyczącej międzynarodowego prawa prywatnego.